

Явор Гърдев: „Обичам силния театър, опасен за публиката“

Полемичен и импулсивен, Явор Гърдев е наричан ту „младата надежда“, ту „лошото дете“ на българския театър. Роден е в София, където завършва Националната гимназия по древни езици и култура и „Философия“ в Софийския университет. Почти едновременно, воден от „неустойчивото си желание да прави театър“, се дипломира и по специалността „Режисура“ в НАТФИЗ. Някои от по-известните му пиеси са: „Руска поща“ от Олег Богаев, „Квартет“ от Х. Мюлер, „Сънят на Одисей“ по текстове на Х. Мюлер, Й. Бродски, Г. Тенев и К. Мерджански, „Таня – Таня“ от Оля Мухина.

От два месеца е във Варна, където репетира новата си пиеса „Бастард“ – по идея на Арсон де Мутие-ан-Дер и трагедиите на Шекспир и Дюренмат „Крал Джон“. Премиерата се състои на 4 юни т.г. във варненската бинарна „Димият“ на 15 метра под земята, а пиесата е специално поканен спектакъл в рамките на Международния театрален фестивал „Варненско лято“ 2001.

– Не е ли претенция проектът да се случи във винарна?

– Не е самоцелна приумица да се играе във „Димият“. Проектът е мислен за това пространство и вдъхновен от него. Никъде другаде в страната не би могъл да се осъществи, защото никъде няма такъв естествен декор, който да прилича на подземията на френските и английски замъци. Пътувах до Анжер във Франция – долината на Лоара – там се развива действието. Живях в един ранносредновековен замък – замък на Луи XI в град Тур, докато работих по проекта „Носферато“ с трима френски актьори. Този театрален опит е много различен от досегашния. Винарната на „Димият“ ни напомня със сводестите си галерии тези замъци. Едната от двете галерии ще превърна във френски, а другата – в английски двор. Концепцията ми е изградена върху тази симетрия. Развивам теоремата на декаданса.

Параметрите задават различни задачи. Пространството не е декорирано, работим предимно със светлината и обема. Не нанасям бутафорни елементи, държа на автентичното. Залагам на киностила на играта, на натурността. Инженери конструират специална количка за публиката, която ще я пренася в различните пространства.

– Кажете нещо за играта, за актьорите.

– И играта е друга, неорднерна. За първи път работя с толкова голям екип актьори, които чувствам като съмишленици. Възлагам много на тях и те ми помагат, атмосферата е креативна и това ми осигурява комфорт. Предпочитам да проверявам през хората насоката на моето желание, а не да задам предварителна концепция. Позицията ми на режисьор? Военачалник и

войници – това е изчерпан опит. Нашето партньорство е творческо. Да, изисквам тяхното мнение, много ми е необходим усетът им как нещата трябва да се развиват. Ако се затискат хората с тази власт, тяхната креативност се затваря, стават изпълнители, а това е безсмислено, не просто старомодно. Когато собствената ми личност се бунтува, защо да не дам част от своята режисьорска власт, за да станат те създатели, а не изпълнители на нечия воля.

– В едно интервю казвате, че ще поставите „Бастард“ като трагикомедия.

– Да, това е насоката. Проблемът е сериозен като емоционално натоварване – става дума за човешката интимност и нейните отношения с властта. Спектакълът стои в тази поляризираност. Акцентът е върху трагичното, което граничи с нелепото. Не сядя героите, а търся красотата в опасност. Персонажите са склонни да жертват живота на другите, за да запазят територията си. Занимавам се с красотата на декаданса.

– Посланието Ви?

– Разглеждам метафизичните измерения на живота и смъртта. Защо това, което беше крал, сега е прах? Не проблемът кога народът ще избере и как, а кого ще уважава. Моят театър кореспондира с театъра на жестокостта на Арто. И в него агресията е самоубийствена като всяка агресия – никога не унищожаваме само противника, а и нещо в нас.

– Казват, че не е хигиенично да се прави театър повече от веднъж годишно, ако човек се занимава с театрално изследване. Спазвате ли тази хигиена или държите да сте плодovit режисьор?

– Да, спазвам я, правя по един и половина спектакъл на година като влагам повече енергия. Но човек не знае кога ще му се наложи да учести този ритъм. Понятието за плодovitост за мен е конвейрно производство.

– Вие филмирате представленията си или ги записвате

на компактдиск. Жал ли Ви е за мига на театралното случване?

– Да, филмите после имат носталгична функция – един тъжен документ, който носи информация, но не и емоция.

– Каква е същността на проекта Ви „Виртуално тяло“?

– Преди няколко години тръгнах от възможността ние хората да се срещнем виртуално раздалечени. В това кибернетично пространство има особена еротика. Спектаклите „Квартет“ и „Носферато“ говорят за упадък на едно тяло, за пътя му към смъртта – тя да го застигне в момент на перфектност. Доколко фантазията изработва образа на любимата, която не е тук – това е мотивацията чрез липса.

– Идеята за екстатичния театър също е Ваша...

– Театъра, който аз правя, го наричам екстатичен, поради силния нагон към катарзис. Обичам силния театър, опасен за публиката, която призовава към анализиране. Той коства на актьорите емоционално изразходване, което не може да бъде симулирано, или ако бъде, то личи. Животът се формира там, където съществува опасност за него.

– Как се чувствате като гражданин на света, как възприемат в чужбина българските творци?

– Преди да те възприемат като творец, те посрещат като българин, а това не е добра препоръка. В европейското пространство ще бъдем с квота и това е проблем на всички малки култури.

– И накрая, какъв е проблемът на театъра?

– Това е интересен въпрос. Днес театърът до голяма степен е свързан с инерция и рутинираност, което го превръща в ежедневие. А той трябва да се случва! Впрочем, в България театърът е по-важен, отколкото във Франция и Германия.

– Желая успех на Вашето ново случване?

Наталья БОЯДЖИЕВА